

mgr Elżbieta Lucyna Staniec

Rodzinne i instytucjonalne uwarunkowania umiejętności przystosowawczych dorosłych osób z umiarkowaną niepełnosprawnością intelektualną

Streszczenie

W skład pracy wchodzi dwa główne rozdziały poprzedzone wstępem oraz wyniki i wnioski z badań własnych, a także zakończenie z rekomendacjami, zestawienie bibliograficzne oraz aneks.

Głównym celem pracy było poznanie społeczno-rodzinnych i instytucjonalnych uwarunkowań kształtowania umiejętności przystosowawczych u dorosłych osób z umiarkowaną niepełnosprawnością intelektualną - uczestników warsztatów terapii zajęciowej.

W wyniku badań potwierdzono hipotezę, iż ocena umiejętności przystosowawczych, w wypadku osób dorosłych z umiarkowaną niepełnosprawnością intelektualną jest różna w zależności czy oceny dokonuje opiekun czy terapeuta.

Procedura konstrukcji Kwestionariusza do pomiaru umiejętności przystosowawczych osób z umiarkowaną niepełnosprawnością intelektualną przebiegała w kilku etapach. Na podstawie literatury, m.in. Heideberskiego Inwentarza Kompetencji - HKI, a także Inwentarz PAC1 (Autorstwa H.C. Gunzburga w oprac. T Witkowskiego), Skala Zachowania Przystosowawczego Nihiry Fostera oraz Inwentarza kompetencji do samostanowienia (IKS) Joanny Kruk-Lasockiej. Styl wychowawczy w rodzinie mierzono za pomocą Kwestionariusza analiza Stylu Wychowawczego w rodzinie - rodzina Własna (RW) skierowany do opiekuna autorstwa Marii Ryś. Warunki ekonomiczne rodziny / Warunki kulturalne rodzin / Warunki społeczno-wychowawcze - są mierzone za pomocą Kwestionariusza T. Żółkowskiej - odpowiednio zmodyfikowanego do potrzeb badań. Dla pomiaru warunków względnie zależnych i niezależnych od instytucji skonstruowano zestaw pytań własnych. Klimat organizacyjny mierzono za pomocą Kwestionariusza do pomiaru Klimatu organizacyjnego autorstwa L. Rosenstiela i R. Boe-gela, w polskiej adaptacji K. Durniat. Dla pomiaru Komunikacji WTZ skonstruowano zestaw pytań własnych.

W badaniu wzięły udział 134 osoby: 73 rodziców i 61 terapeutów osób dorosłych z niepełnosprawnością intelektualną. Celem, jaki postawiono w badaniach było ustalenie związku pomiędzy uwarunkowaniami rodzinnymi i instytucjonalnymi a poziomem umiejętności przystosowawczych, który osiągany jest przez badanych z umiarkowaną niepełnosprawnością intelektualną. Powyższe ma znaczenie dla efektywności społecznej integracji i normalizacji sytuacji życiowej tych osób.

Badania wykazały, że u uczestników WTZ najniższy był poziom umiejętności poznawczych, które, co warto podkreślić, rozwijane są nie tylko w trakcie terapii zajęciowej, ale ich rozwój rozpoczyna się już w rodzinie, we wczesnym dzieciństwie. Są one ściśle powiązane z edukacją, zarówno w szkolnym, jak i pozaszkolnym środowisku. Umiejętności społeczne, które także kształtują się już od wczesnego dzieciństwa, zarówno przez opiekunów, jak i terapeutów zajęciowych, zostały ocenione najwyżej. Ponadto, warto zauważyć, że podobnie jak w przypadku umiejętności poznawczych, także w przypadku pozostałych niezwykle istotną rolę odgrywa rodzina oraz środowisko społeczne.